

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

ואזיל בהן וטרף יהו משעבדי. כלומר צנני חרי פריק ליה לבריה שאם היה פודה עצמו צנני חרי לא היה פודה בנו ממשעבדי דמיירי שנסחבדו קודם שגולד הבן ולכך מקדים פדיון צנו ואין כאן אונאה ללקוחות דמלות צנו עליו יותר ממלות א גופו כפ"ה וק' דלדבריה יא אונאה ללקוחות דמלות גופו עדיף ויאמרו א פדה את עצמך בתחלה ואם יאמר אפדה את עצמי ממשעבדי יאמרו אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום צני חריא ואפי' פדה צנו בכור מצני חרי יאמרו לכהן הנחנו לך מקום לגבות ממנו אותם חמש בני חורין ולכך פירש ר"י דמיירי כגון דלכא חמש משועבדי מילתא שעשאן אפתיקי לכהן בעצור יעקב צנו ואח"כ מכה ושוב גלי יעקב והיה לו צן ועמד הוא וצנו לפדות ואין להם אלא ה' סלעים מצני חרי א"ר יהודה סבר מלוה הכתובה בתורה ככתובה צטטר דמי והיו לו אפותקאות צטטר לכהן קודם ולכך גובה מהן אפי' שיש צני חרי ליעקב לפי שמלותו על נכסי אציו יותר מעל נכסי עצמו דכח האב על נכסי האב ולא על נכסי הבן ואינם יכולים לומר הנחנו לך מקום צנכסי יעקב שאין עליו לשלם חוב של אציו ומנכסיו אין לו כלום וכן משמע הלשון דקמני שזה מלותו על אציו: **הא** לן והא אהו. פי' דקאמר שמואל דנשא אשה תחלה כדי להיות צלא הרהור ומוקי לה למילתיה צנני צלא א"כ אכתי איכא הרהור כיון שהולכים ללמוד חוץ למקומן ועוד קשה אחר שגשא אשה היאך יאל חוץ למקומן ללמוד והלא הוא נרץ לחזור אחר מונות אשתו וצניו וצפ"ק דגיטין (דף ט) אשכחן דשלח רבי אציתר צני אדם הנאים משם לכהן הם מקיימין בענאמן ויתנו את הילד צונה ואת הילדה מכרו צניו פירוש שצריכין צניו וצנמיו להתמשכן בעצור מונותיהן משמע שאין עושים יפה שהולכים ללמוד חוץ למקומן על כן נראה לר"ת איפכא דר' יוחנן דלמר ריחיס צנאצרו ויעסוק בתורה לצני צלא דיצר שאינו יכול להניח אשתו וילך וללמוד תורה ועוד שהם צ עניים ושמאל דאמר נושא אשה תחלה לצני א"י אמר שיכולים ללמוד במקומם וגם הם עשירים וטוב לו שיש אשה וילמוד תורה וטהרה ומיהו פעמים שגם צני א"י היו יואלים חוץ למקומם לצלא ללמוד תורה אלא רובם היו לומדים שהיה מצני צלא דמורה לצני א"י מדבר להם ור' יוחנן אפי' שהיה מא"י

כל היבא. דלית ליה נכסי אלא ה' סלעים: **ככתובה צטטר דמיא.** וצפדין עצמו היה ממויני קודם ששיעבד קרקעותיו וטרופ את הלקוחות הילכך צחמש צני חרי דאיכא פריק לצריה דאין זה אונאה א) שהרי מלות צנו עליו יותר ממלותו: **ואזיל כהן וטרף.** לקוחות על פדיון עצמו: **לאו ככתובה צטטר דמי.** ואינו גובה ממשועבדים: **דקציז ולמדסה.** קרא אחרתא הוא ולמדסה אותם ושמרתם לעשותם צנה דכתיב ולמדסה את צניכם קרי ציה ולמדסה לאקושינהו דלא מיפקדה צ ללמוד א) **אחרים.** האב: **אם היה צנו זריו.** והאב רואה שילית א ממנו ואין לו סיפוק נכסים שילמדו שניהם ילמדו צנו והוא יצריח אחר מונות ויספיקו: **צי רצנן.** צהמ"ד רחוק מן הישוב הוה: **לא ליסיב ליה אינש אושפיוא.** לרב אהא ועל כרחו ילין צנית המדרש וממוך חסידותו יעשה לו נס והירוג את המזיק: **צב.** לן: **אידימי ליה.** מזיק: **כסניא דצבע רישו.** שהיו לו צצב גולגולות: **כל ריעיה דרעו.** רב אהא ומתפלל על אותו מזיק נמר חד רישא: **סניסין.** סכנתם אותי: **הא לן הא להו.** צני צלא היו הולכין וגורסין משניות התנאים צאי וממוך שלומדים חוץ למקומם אין לרבי הצית מוטלים עליו נושא אשה דהוה צלא הרהור ואח"כ הולך ולומד תורה: **להו.** לצני א"י הלומדים צמקומם אס נושא אשה יהו לרבי הצית מוטלין עליו וצצטלוהו: **חוייב.** רב הונא לרב דהמנונא: **דלא פריס סודר.** כדכך הנשואין שהיו רגילין לכסות ראשן הוה

כל היבא דליכא אלא חמש סלעים הוא קודם לבנו מאי טעמא מצוה דגופיה עדיפא כי פליגי היבא דאיכא חמש משועבדים וחמש בני חורין א) יהודה סבר א מלוה דכתיב בתורה ככתובה בשטר דמיא בהני חמש פריק לבריה ואזיל כהן א וטרף ליה לחמש משועבדים לדידיה ורבנן סברי מלוה דכתיב באורייתא לאו ככתובה בשטר דמיא והילכך מצוה דגופיה עדיף א"ר לפדות את בנו ולעלות לרגל פודה את בנו ואחר כך עולה לרגל ר' יהודה אומר עולה לרגל ואח"כ פודה את בנו א שזו מצוה עוברת וזו מצוה שאינה עוברת בשלמא לר' יהודה כדקאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו דאמר קרא יכל בכור בנך תפדה והדר לא יראו פני ריקם א"ר מנין שאם היו לו חמשה בנים מחמש נשים שחייב לפדות כולן ת"ל כל בכור בנך תפדה פשיטא בפטר רחם תלא רחמנא מהו דתימא גילף בכור בכור מנחלה מה להלן ראשית אונא אף כאן ראשית אונא קמ"ל: ללמדו תורה: מנלן דכתיב ו למדתם אותם את בניכם והיבא דלא אגמריה אבוא דמיחייב איהו למיגמר נפשיה דכתיב ולמדתם איהו מנלן דלא מיחייבא דכתיב ולימדתם ולמדתם יכל שמצווה ללמוד מצווה ללמד וכל שאינו מצווה ללמוד אינו מצווה ללמד ואיהו מנלן דלא מיחייבה למילף נפשיה דכתיב ולימדתם ולמדתם כל שאחרים מצווין ללמוד את עצמו וכל שאין אחרים מצווין ללמוד את עצמו ומנין שאין אחרים מצווין ללמוד את עצמו ולא בנותיכם ת"ר א הוא ללמוד ובנו ללמוד א הוא קודם לבנו ר' יהודה אומר א אם בנו זריו וממולח ותלמודו מתקיים בידו בנו קודמו כי הא דרב יעקב בריה דרב אחא בר יעקב שדריה אבוא לקמיה דאביי כי אתא חזייה דלא הוה מיחדין שמעתייה א"ל אנא עדיפא מינך טוב את דאזיל אנא שמע אביי דקא הוה אתי הוה ההוא מוזיק כי רבנן דאביי דכי הוו עיילי בתרין אפי' ביממא הוו מיתוקי אמר להו לא ליתיב ליה אינש אושפיוא אפשר דמתרחיש ניסא א על בת בההוא כי רבנן אידמו ליה כתנינא דשבעה רישותיה כל בריעה דכרע נתר חד רישיה אמר להו למחר אי א לא איתרחיש ניסא סכינתין א"ר ילמוד תורה ולישא אשה ללמוד תורה ואח"כ ישא אשה ואם א"א לו בלא אשה ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה א) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה נושא אשה ואח"כ ילמוד תורה ר' יוחנן אמר ריחיס צנאצרו ויעסוק בתורה א ולא פליגי הא לן והא להו: משתבת ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא א"ל כשיבא לידך הביאהו לידו כי אתא חזייה דלא פריס סודרא א"ל מאי טעמא לא פריסת סודרא א"ל דלא נסיבנא אהדרינהו לאפיה מנייה א"ל חוי דלא חזית להו לאפי עד דנסבת רב הונא לטעמיה דאמר צבן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה בעבירה סלקא דעתך אלא אימא כל ימיו בהרהור עבירה אמר רבא וכן תנא דבי ר' ישמעאל עד כ' שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה כיון א שהגיע כ' ולא נשא אומר תיפח עצמותיו אמר רב חסדא האי דעדיפנא מחבראי דנסיבנא בשיתסר ואי הוה נסיבנא בארביסר הוה

היה מדבר לתלמידים שלפניו מצלא וכן מצניו צפ"ק דשבת (דף ט) גצי מאימתי התחלת לחילה רב אמר משטיול

מוסף רש"י

מלוה הכתוב בתורה. כגון כהן א כהן א סלעים חזי ליה הנמא לכהן (בבבות מח). בהני חמש פריק לבריה. דלא יידי צני חורין משום פדיון דיהיה מו לא מפריק צנו דשנא שעבודת הלקוחות קדם ללדת צנו (בבבות מח). ואזיל כהן וטרף להמש משועבדים לדידיה. חמש סלעים דיהיה חיל כהן וטרף ממשעבדי שהיה שעבודו של כהן קדם והיו דקאמרי שגמרו על אציו כלומר שמאציו משעבדו אותו נכסים לכהן א) לא ככתובה בשטר דמיא. ואי יידי צני חרי צבלי פדיון צנו מו לא מפריק איהו דכהן לא מצי טרף לקוחות (שם). פטר רחם. שפתח את הרחם תחלה כמו פטר מים הרשת מדון וכן יפטר צ צהפס יפתחו שפתם (שמות ג) אפילו ביממא הוו מיתוקי. מנלן צ מוקין (לקוחות ט).

תוס' ר"י חזקן

כל שאחרים. שהאב מצווה לפדותו. חמש משועבדים. ששיעבד יעקב אהר שגולד ראובן ויש בידו ראובן סלעים בני חורין לפדותו חוץ. לפדות א) וצ"ל. כלומר ואין בידו כדאי ליה ולהו ששתי מצות אלו צריכים הוצאה. לפדות צריך חמש סלעים לכהן ולעלות צריך מצות הוצאת הורין. עולה לרגל. במעות שבידו ובשתמצי ירו יפדה בנו מפני שהיא מצוה שאינה עוברת. והלכה כרבנן והביא זה הר"ם במתנות שבבבולין פ"א [מהל' בכורים ה"ד]. אבל בשאר מצות מדרו ליה לר' יהודה דטעמא קאמר. ושמינין מיהא דבשאר מילי עבדי מצוה הכל. וביראו זה במובד קטן פ"ק בתכילת הביאור א) ואם אי אפשר. שיצרו מתגבר עליו. הא לן. פי' בני בבל שהולכים חוץ לערים ללמוד תורה אין צריכי הבית מוטלין עליהם הילכך ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה, אבל בני ארץ ישראל שלומדים תורה במקומם אפי' שאו אשה תחלה צריכי הבית מוטלים עליהם ותבטל. ומסתברא דהכי פירושא, הא לן שיצניו מתגבר עליו, הא להו שמתוך שהם חפצים בתורה אין יצום מתגבר עליהם. והשתא לא פליגי שמואל ור' יוחנן עם הברייתא. וכן נראה

א) צ"ע צצטורות מת. דמ"ל לר"י התם איפכא ע"ש צמוס' ד"ה ודכ"ע ובר מתנא ישוב נסין על קושיא ואתן, א) [לעיל ג' וצ"ע], א) ע"י מוס' צצטות ד' ד"ה צבלן, ד) מוספתא דצצטות פ"ו ה"ג ע"ש, א) צצות כ"ה, ו) מילתא סוף פ' בלא, ו) אשמת יג, צ"ה, א) דצצרים כ"ה, א) אס שס א"ל, א) ע"י צ"ב כ"ה ע"ש, א) [לעיל ג'], ד) מוספתא דצצטות פ"ו ה"ג, א) ס"א וממולח וגי ע"י ומולח, א) נכס"י נוסף: לא אשכח איניש דיהיב ליה אשפיוא, א) נכס"י: אי לא דלמיחיש לי נסא, א) מוספתא שס ע"ש, א) ממות ק"ה, א) צ"ב קמ. צצות ה' מד. צצת א) צ"ה ה' ד: דתעית ד: סוקה ל' מת. יומא כ"ה: צ"מ ק"ה, א) נצפד"ר: א) שגיטין, א) צ"ל ללמד. (ש"ש) דהלא כהני, א) א) נכס"י שצ"ה נוסף: יומן, א) נצפד"ר נוסף: שגמרו על אציו דמלת א) צ"ל כש"ל צנו עליו, א) גיטין מח ע"ש, א) ע"י מוס' צצטות ד' ד"ה צבלן, א) יואל ד' א) [לעיל מט ע"ש], א) דף ח ע"ש,

תורה אור השלם

1. ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה יגרפונו כל בכור בנך תפדה ולא יראו פני ריקם. שמת לר' ח' ולמדתם אתם את בניכם לדבר בשם שביתך בביתך ובלכתך בדרך ובשביתך ובקומיך. דברים יא ט

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ככתובה ובר' דאין זה אונאה א) ד"ה ללקוחות שהי: א) ד"ה לא מתייבס ובר' ולמדתם א) צצות קרי ט"ה ולמדתם ובר' ללמוד אחרים הס"ד ואח"כ מ"ה הוא האב: א) תוס' ד"ה ואלו ובר' יאמרו לו פדה ובר' יאמרו לן א):

מוסף תוספות

א צמוס' הלא"ש צמו. ובהא ניחא נמי דקאמר ר' יהודה בנו קודמו שצצותו על אציו והא אמרין דלכ"ע מצוה דגופיה עדיפא אלא רדאי הי' שצצותו על אציו ויכול הכהן לגבות פדיון עצמו מנכסים ששיעבד אציו. ועי' מהרש"א על רש"י ד"ה ככתובין. ב. מההיא דרבי אביו. רש"י: ג. ומכיון שנשא אשה אינם יכולים ללמוד בעירם מפני שצריכין לטרוח אחר פרנסתן. שס. ע"י מהרש"א. ד. ויש להם ספק ללמוד אחר ששואר ולא היו צריכין לטרוח בתר מונתם. שס.

* אזיל צ"ל ששעבד יעקב קודם שגולד ראובן ויש ביד יעקב ה' סלעים לפדות ראובן בנו. ונ"י בתוס' ד"ה ואזיל מוסיב בש"כ בדם ר"י. מפני הר"ם פ"א [מהל' ת"ת ה"ה].